

1. במדבר פרק לג

(לז) וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הֶהָר בְּקֶצֶה אֶרֶץ אֲדוֹם:
(לח) וַיַּעַל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֶל הַר הֶהָר עַל פִּי ה' וַיָּמָת שָׁם בְּשֵׁנַת הָאֲרָבָעִים לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ:
(לט) וְאֶהֱרֹן בֶּן שְׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה בְּמָתוֹ בְּהַר הֶהָר: ס
(מ) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עָרֹד וְהוּא יָשֵׁב בְּנֶגֶב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן בְּבֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

2. במדבר פרק כ

(כט) וַיִּרְאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גֹעַ אֶהֱרֹן וַיִּבְכוּ אֶת אֶהֱרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: ס

3. במדבר פרק כא

(א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עָרֹד יָשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׂבִי:

4. רש"י במדבר פרק לג

(לח) על פי ה' - מלמד שמת בנשיקה: (מ) וישמע הכנעני - כאן למדך שמיתת אהרן היא השמועה, שנסתלקו ענני הכבוד וכסבור שנתנה רשות להלחם בישראל, לפיכך חזר וכתבה:

5. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ט עמוד א

רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה פרנסים טובים עמדו לישראל, אלו הן: משה, ואהרן, ומרים. ושלש מתנות טובות ניתנו על ידם, ואלו הן: באר, וענון, ומן. באר - בזכות מרים, עמוד ענן - בזכות אהרן, מן - בזכות משה. מתה מרים - נסתלק הבאר, שנאמר: "ותמת שם מרים", וכתוב בתריה "ולא היה מים לעדה", וחזרה בזכות שניהן. מת אהרן - נסתלקו ענני כבוד, שנאמר: "וישמע הכנעני מלך ערד" - מה שמועה שמע? שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד, וכסבור ניתנה לו רשות להלחם בישראל. והיינו דכתיב: "ויראו כל העדה כי גוע אהרן". אמר רבי אבהו: אל תקרי "ויראו" אלא "וייראו".

6. מי השלוח חלק ב פרשת חקת

...ואהרן שהיה איש חסד ומדתו היא לאהוב שלום, ומזה נדחה רציחה מישראל, כי מדתו מדת החסד והשלום מתנגד לרציחה ולא הבין מציאות רציחה בעולם, לכן היה קבורתו על גבול ארץ אדום, שמדת אדום היא רציחה, כמו שכתוב: "ועל חרבך תחיה" ... ולכן היתה קבורת אהרן על גבול ארץ אדום, כי מאוד עמקו מחשבות השם יתברך.

7. משך חכמה במדבר פרק כ

(כט) ויבכו את אהרן וכו' כל בית ישראל - פירוש, הכתוב מספר לנו בזה שלא היה כל הארבעים שנה רוצח נפש בשוגג, שהיה נגלה למחנה לוויה והיה נפרד מביתו וממשפחתו, שאם היה, הלא חזרו במיתת אהרן - "מות הכהן הגדול" - והיה להם לשמות.

8. העמק דבר במדבר פרק לג

(לח) בחדש החמישי באחד לחדש - לא הודיע הכתוב לא במיתת משה ולא במיתת מרים החודש והיום כי אם במיתת אהרן, ללמדנו שאותו החודש גרם להיות לשטן לגדולת עבודת המשכן שהיה על ידי אהרן הכהן הראש, ומזה סימן לדורות שבחודש אב יהא נחרב בית המקדש:

9. שולחן ערוך אורח חיים סימן תקפ

סעיף א - אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו וראוי להתענות בהם, ואעפ"י שמקצתם בראש חדש יש מי שאומר שיתענו בו... סעיף ב - באחד בניסן מתו בני אהרן, בעשרה בו מתה מרים ונסתלק הבאר... באחד באב מת אהרן הכהן.

10. משנה מסכת אבות פרק א משנה יב

הלל אומר: הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה:

11. מהר"ל דרך חיים על אבות פרק א

ומה שאמר "אוהב שלום ורודף שלום", פירוש "אוהב שלום" שלא יבוא מחלוקת בין האנשים, "ורודף שלום" שאם בא מחלוקת ירדוף לעשות שלום, ושם צריך רדיפה עד שיהא מחזיר אותם לשלום, כי דרך בני אדם כאשר נכנסו במחלוקת אז כל אחד מתרחק מן חברו בתכלית הרחקה, ודבר שהוא מרוחק צריך רדיפה אחריו... ואמר שיהיה "אוהב את הבריות", ומדה זאת ראוי למי שהוא רודף שלום שהוא מקשר את הבריות עד שהם אחד, ומכ"ש שהוא אוהב את הבריות ויהיה אחד עם הבריות כמו שאמרנו אצל אהרן. ואמר "ומקרבן לתורה", שכשם שיעשה שלום בין איש לחבירו, כך יהיה עושה שלום וחבור בין בני אדם שרחקו מן התורה וממצות הש"י, ויעשה שלום ויקרב אותם לתורה ולמצות הש"י, עד שיהיה שלום בין ישראל ובין אביהם שבשמים.

12. הרבי מליובביץ זצ"ל שיחה פרשת מטות

מסעי ב' אב תשנ"א

ענין זה שיום המיתה נתפרש בתורה שבכתב ("בחודש החמישי באחד לחודש") הוא חידוש שלא מצינו דוגמתו בכל התורה כולה (אצל משה רבינו, אצל מרים אחותם, אצל ג' האבות וכו'). ומסתבר לומר, שבתוכנו של יום זה ("בחודש החמישי באחד לחודש") מרומז כללות עבודתו של אהרן הכהן, שלכן נעשה בו ביום גמר ושלימות עבודתו, שכל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו "מתגלה ומאיר בבחינת גילוי מלמעלה למטה בעת פטירתו... ופועל ישועות בקרב הארץ" (על פי תניא איגרת הקודש פרק כח). ענינו המיוחד של אהרן הכהן למדים מיום הסתלקותו, גמר ושלימות עבודתו. כתיב: "ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (במדבר כ כט) - "האנשים והנשים, לפי שהיה אהרן רודף שלום ומטיל אהבה בין בעלי מריבה ובין איש ואשתו" (רש"י שם), ובלשון המשנה: "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

ובהמשך לזה נאמר "וישמע הכנעני גוי" - "שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד", ועד"ז בפרשתנו שבהמשך למיתת אהרן נאמר "וישמע הכנעני גוי", "ללמדך שמיתת אהרן היא השמועה שנסתלקו ענני כבוד".

ובביאור הקשר והשייכות דבי העניינים המודגשים במיתת אהרן, גמר ושלמות עבודתו (רודף שלום וענני הכבוד), יש לומר: המעלה המיוחדת ד"ענני כבוד" שהיו בזכות אהרן גם לגבי ה"מן" וה"מים" שניתנו לכל העדה בזכות משה ומרים, שה"מן" ניתן במדידה והגבלה - "עומר לגלגלת", ה"מים", עם היות שלא היו במדידה והגבלה, ה"ה באים באופן של התחלקות לכאוו"א בפ"ע, משא"כ "ענני כבוד" הם בבחינת מקיף שלמעלה מהתחלקות, שהקיפו את (והגינו על) כל בני"י בשוה. וזהו גם תוכן הענין ד"אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", מצד הדגשת נקודת האחדות של כל בני"י שלמעלה מהתחלקות... ויש לומר גם, שהענין דאהבה רבה מרומז גם בסדר האותיות שבתביבת "אהרן": "אה" ר"ת אהבה, והר" ר"ת רבה, והנו"ן פשוטה ("אהרן") מורה על המשכת והתפשטות בחינת האהבה רבה למטה מטה, גם לבני"י שנמצאים בדרגא תחתונה, שהם בדוגמת אותיות התורה שלמטה מן השורה, כידוע שבאותיות התורה ישנם ג' אופנים: למעלה מן השורה, בהשורה, ולמטה מן השורה, ודוגמתם בבני"י שנמשלו לאותיות התורה, כידוע ש"ישראל" שכללותם ששים ריבוא, ר"ת יש ששים ריבוא אותיות לתורה. ונקודת הענין, שדרגתו של אהרן היא בחינה שלמעלה מהתחלקות, שלכן בכחה לחבר ולאחד כל פרטי ההתחלקות דבני"י בשוה.

13. תניא ליקוטי אמרים פרק לב

ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה' אחד רק (אלא) שהגופים מחולקים. ולכן העושים גופם עיקר ונפשם טפלה, אי אפשר להיות אהבה ואחוה אמיתית ביניהם אלא התלויה בדבר לבדה. וז"ש הלל הזקן על קיום מצוה זו: "זהו כל התורה כולה ואידך פירושא הוא" כו', כי יסוד ושורש כל התורה הוא להגביה ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה... ומ"ש בגמרא שמי שרואה בחבירו שחטא - מצוה לשנאותו, וגם לומר לרבו שישנאהו, היינו בחבירו בתורה ומצות וכבר קיים בו מצות "הוכח תוכיח את עמיתך" עם שאתך בתורה ובמצות, ואעפ"כ לא שב מחטאו כמ"ש בספר חרדים, אבל מי שאינו חבירו ואינו מקורב אצלו, הנה ע"ז אמר הלל הזקן: "הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" - לומר שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה'... וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעונותיהם שמצוה לשנאותם - מצוה לאהבם ג"כ, ושתייהן הן אמת: שנאה מצד הרע שבהם ואהבה מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחיה נפשם האלקית...

14. 'שיחת אבות' לרב יצחק דדון שליט"א

ועל האמת ועל השלום - כשהיה מרן הראי"ה קוק זצ"ל באמריקה, בא לאסיפה אחת שנערכה שם, ודיבר בנושא אחדות העם. בתוך דבריו אמר: הנה בגמרא בשבת (נה.) אמרו חז"ל כי "חותמו של הקב"ה - אמת", ולעומת זאת אמרו באותה גמרא (שבת י:) כי "שמו של הקב"ה - שלום". ויש לשאול, למה נקטו בלשון "חותם" אצל מידת האמת, ואילו במידת השלום אמרו שזהו "שמו"? אלא שאת ה"חותם" מעמידים בבת אחת, וכך האמת מוכרחת היא להיות אחת, אבל "שם" כותבים אות אחר אות, וכן הוא במידת השלום שחייבים לבוא לידי פשרה למענו, כי "גדול השלום". ורק שצריך למצוא את האיזון הנכון, לקיים את הנאמר: "והאמת והשלום אהבו".

15. 'שיחת אבות' לרב יצחק דדון שליט"א

ורודף שלום - רגיל היה לפרש מרן הראי"ה קוק זצ"ל את בקשתנו בתפלה: "ופרוש עלינו סוכת שלומך", כך: נתייחדה הסוכה שנשנו בה הלכות מפורשות המכשירות אותה, לא רק כשאיננה בשלמותה, אלא גם כשחסרים בה חלקים גדולים, 'שתים מחיצות כהילכתן, ושלישית אפילו טפח', 'דופן עקומה' עד ארבע אמות, 'גוד אחית', 'לבוד' וכו', והוא הדין במידת השלום. יקר הוא השלום וחינוי גם אם לא ניתן להשיגו בשלמותו, וראוי להשתדל להשיגו גם בצורה חלקית, גם בצורה מקוטעת, ובלבד שיהיה שלום בין איש לרעהו, בין יחיד לציבור, בין אומה לחברתה. אנו מתפללים אפוא על השלום, גם אם יהיה רק בבחינת סוכה שרק ההלכות המיוחדות מכשירות אותה, כי אכן "גדול השלום".

16. הרב אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בפרשה: "ויעל אהרן הכהן... וימת שם... בחודש החמישי באחד לחודש" (ל"ג ל"ח). הנה בכל התורה לא מצינו שייכתב אימתי הוא יום הפטירה, ורק באהרן הכהן נזכר שהיה בראש חודש אב, וצריך לבאר טעמא דמילתא, ומה נשתנה פטירתו של אהרן משאר שבעה הרועים שעמדו לישראל. ומבאר הרה"ק ה"שפת אמת" זי"ע (שנה תר"ס ד"ה 'כתוב') על פי מה דאיתא בגמרא (סוטה יד ע"א): "מפני מה נקבר משה אצל בית פעור? כדי לכפר על מעשה פעור", והרי שמשה מכפר על המקום השפל. ועל דרך זה יש לבאר שאהרן נפטר בראש חודש אב להגן בזכותו על הזמן השפל, ובזכותו נזכה לבניין בית המקדש שנחרב מפני שנאת חינוס כידוע ממעשה דקמצא ובר קמצא, כי אהרון היה אוהב שלום ורודף שלום. ונכתב זאת בתורה ללמדנו להיות מתלמידיו של אהרן ולהרבות באהבת חינוס, והזמן מבקש את תפקידו.

17. אורות הקודש חלק ג עמוד שכג

ואם נחרבנו, ונחרב העולם עמנו, על ידי שנאת חנם, נשוב להבנות, והעולם עמנו יבנה, על ידי אהבת חנם.